

ASIAKASMAKSUT JA TALOUDELLISEN TUEN MUODOT YHTEISÖLLISESSÄ ASUMISESSA

Tutussa kodissa -hanke

Yhteisöllinen asuminen ja asiakasmaksut

Yhteisöllinen asuminen korvaa nykyisen ns. tavallisen palveluasumisen. Asuminen ja palvelut järjestetään erikseen kotihoitona, tukipalveluina ja tarvittaessa muina sosiaalipalveluina.

Esteetön ja turvallinen, sosiaalista kanssakäymistä edistävä asumisyksikkö, jossa henkilöllä tarpeisiinsa soveltuva asunto. (SHL 21 b §)

Yhteisöllinen asuminen ja asiakasmaksut

→ Asukas maksaa erikseen:

Asumiskustannuksistaan: asunnon vuokran suoraan asumisen tuottajalle/kiinteistönomistajalle JA

Asiakassuunnitelmassa määritellyistä palveluista kaupungin tai tuottajan vahvistaman asiakasmaksun mukaisesti sekä mahdollisesti yksityisesti ostamistaan palveluista ja toiminnoista

- Yhteisöllisen asumisen perusmaksu

Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut 10 h § (30.12.2020/1201)

Hyvinvointialue saa periä asiakkaalta kohtuullisen maksun asiakassuunnitelmaan sisältyvistä tukipalveluina järjestettävistä tai asumispalveluun liittyvistä ateria-, vaatehuolto-, peseytymis-, siivous- ja turvapalveluista, osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävistä palveluista sekä muista vastaavista asumista tukevista palveluista (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 735/1992).

Yhteisöllisen asumisen perusmaksu, esimerkki 1

Yhteisöllisen asumisen perusmaksu, jonka asiakas maksaa hyvinvointialueelle tai palvelun tuottajalle → sitoutetaan tukemaan yhteisöllisen toiminnan toteuttamista osana yhteisöllistä asumista. Noin 2860 eur/kk yhteisökoordinaattorin palkka sivukuluineen, jos koulutusvaatimuksena SOTE-perustasoinen koulutus.

Yhteisöllisen asumisen perusmaksun määrä (suhteutettu kattamaan yhteisökoordinaattorin palkkakustannus, mikäli halutaan perusmaksun kattavan materiaalikuluja, on se huomioitava perusmaksussa ja laskettava vielä erikseen):

70€/kk (kts. Yhteisöllisen asumisen toimintaohje, Oulun kaupunki) edellyttäisi 40,8 henkilön asukaspohjan.

50€/kk: 57,2 asukasta

40€/kk: 71,5 asukasta

→ Ehdotus: voisiko yhteisökoordinaattori olla useamman asuinyhteisön yhteinen, jolloin kustannukset jakautuisivat laajemmin ja perusmaksu voitaisiin pitää alhaisena

Yhteisöllisen asumisen perusmaksu, esimerkki 2

Yhteisöllisen asumisen perusmaksu, jonka asiakas maksaa hyvinvointialueelle tai palvelun tuottajalle → sitoutetaan tukemaan yhteisöllisen toiminnan toteuttamista osana yhteisöllistä asumista. Noin 3380 eur/kk yhteisökoordinaattorin palkka sivukuluineen, jos koulutusvaatimuksena soveltuva korkeakoulututkinto

Yhteisöllisen asumisen perusmaksun määrä (suhteutettu kattamaan yhteisökoordinaattorin palkkakustannus. Mikäli halutaan perusmaksun kattavan materiaalikuluja, on se huomioitava perusmaksussa (ei huomioitu laskelmassa):

70€/kk (kts. Yhteisöllisen asumisen toimintaohje, Oulun kaupunki) edellyttäisi 48,3 henkilön asukaspohjan.

50€/kk: 67,6 asukasta

40€/kk: 84,5 asukasta

→ Ehdotus: voisiko yhteisökoordinaattori olla useamman asuinyhteisön yhteinen, jolloin kustannukset jakautuisivat laajemmin ja perusmaksu voitaisiin pitää alhaisena

Yhteisöllinen asuminen ja taloudellinen hyvinvointi

- Tunnistetaan paikallaan ikääntymisen edellyttävän sosiaalisen ympäristön, eli asiakasmaksujen joustavuutta henkilön maksukyvyn ja yksilöllisen kokonaistilanteen mukaan
- Kohtuuttomat asiakasmaksut on yksi tunnistettu riskitekijä yhteisöllisessä asumismuodossa; palvelutarpeen kasvaessa ja siihen reagoitaessa myös palveluista aiheutuvat kustannukset kasvavat, joka saattaa heikentää tai jopa vaarantaa asiakkaan toimeentulon
- Olennaista on, että asiakasmaksut ovat lähtökohtaisesti kohtuulliset kaikissa tuloluokissa ja taloudellisen tilanteen heikentyessä asiakkaat saavat vahvaa talouden ohjausta, jotta olemassa olevat tukimuodot ja oikeus niihin selvitetään

Kotitalousvähennys helpotusta veroihin

Voit hakea verotuksessa kotitalousvähennystä, kun olet teettänyt kotona tai vapaa-ajan asunnossasi:

- Kotitaloustyötä eli siivousta tai pihatöitä (esim. asunnon siivous, lumityöt, haravointi)
- Hoiva- tai hoitotyötä (esim. ruoanlaitto, peseminen, pukeminen)
- Remontin (esim. keittiöremontin tai omakotitalon sähkö- tai putkitöitä)

Kotitalousvähennyksen määrä vuonna 2022

Kotitalous-, hoiva- ja hoitotyö sekä öljylämmityksestä luopuminen

- ✓ Jos ostat työn yritykseltä: 60 % työn osuudesta, jossa on mukana arvonlisävero
- ✓ Jos palkkaat työntekijän: 30 % palkasta ja työnantajan sivukulut
- ✓ Omavastuu on 100 euroa vuodessa. Vähennystä voi saada enintään 3 500 euroa vuodessa. Puolisot voivat saada vähennystä yhteensä enintään 7 000 euroa.

Remontointi eli asunnon kunnossapito- ja perusparannustyö

- ✓ Jos ostat työn yritykseltä: 40 % työn osuudesta, jossa on mukana arvonlisävero
- ✓ Jos palkkaat työntekijän: 15 % palkasta ja työnantajan sivukulut
- ✓ Omavastuu on 100 euroa vuodessa. Vähennystä voi saada enintään 2 250 euroa vuodessa. Puolisot voivat saada vähennystä yhteensä enintään 4 500 euroa.

Näin lasket vähennyksen

Vähennys lasketaan arvonlisäverollisesta työn hinnasta.

Esimerkki 1:

Henkilöllä on yksi remonttilasku, josta hän hakee kotitalousvähennystä. Laskussa työn osuus on 1 000 euroa (sisältää arvonlisäveron). Kotitalousvähennys on 40 % eli 400 euroa. Siitä vähennetään omavastuu 100 euroa. Kotitalousvähennyksen määräksi jää 300 euroa.

Esimerkki 2:

Henkilö on teettänyt vuoden aikana siivoustyötä. Siivoustyön laskut olivat vuodessa 800 euroa. Siivouksesta saa vähennystä 60 % eli 480 euroa. Siitä vähennetään omavastuu 100 euroa, joten henkilö saa 380 euroa kotitalousvähennystä.

Näin haet vähennyksen: 1. Ilmoita tiedot veroilmoitukseen OmaVerossa, 2. Ilmoita tiedot veroilmoitukseen paperilomakkeella tai 3. Ilmoita tiedot jo verokorttia varten.

TUKEA ASUMISEEN

Voit saada Kelan eläkkeensaajan asumistukea:

Kun asut vakinaisesti Suomessa, olet pienituloinen ja saat eläkettä, joka oikeuttaa eläkkeensaajan asumistukeen. Voit saada asumistukea vakinaiseen vuokra- tai omistusasuntoon.

Tuen määrä:

Eläkkeensaajan asumistuen määrä on 85 % huomioon otettavista asumismenoista, joista on vähennetty perusomavastuu ja tulojen mukaan määräytyvä lisäomavastuu. Perusomavastuu on kaikille sama 631,94 euroa/vuodessa, eli noin 52,66 euroa/kuukaudessa. (Huom. Enimmäisasumismenot: kuntaryhmä II (7 921 e/v, noin 660 e/kk): Oulu, kuntaryhmä III (6 949 e/v, noin 579 e/kk): muut kunnat, Kalajoki ja Kuusamo

Esimerkki 1:

Henkilön yhteenlasketut bruttotulot on 1300,00 euroa/kk, talletuksia tilillä: 1000 euroa. Asuu yksin Kalajoella vuokra-asunnossa, jonka vuokra on 450 euroa/kk ja lisäksi vesimaksu 15 euroa/kk.

ARVIOITU ELÄKKEENSAAJAN ASUMISTUKI: 173,05 € / kk

KELAN ELÄKETTÄ SAAVAN HOITOTUKI

Jos kuntosi heikkenee eläkkeellä:

- Selvitä, voitko saada eläkettä saavan hoitotukea.
- Sinulla voi olla oikeus hoitotukeen, jos seuraavat ehdot täyttyvät:

Olet kokopäiväisesti eläkkeellä, sinulla on lääkärin toteama vamma tai sairaus, toimintakykysi on heikentynyt vähintään vuoden ajan, tarvitset vamman tai sairauden takia apua tai ohjausta.

- Eläkettä saavan hoitotuki on porrastettu kolmeen tasoon avuntarpeen sekä ohjauksen ja valvonnan tarpeen mukaan.

HOITOTUEN MÄÄRÄ JA TUEN TASON MÄÄRÄYTYMINEN

1) Perushoitotuki on 73,00 e/kk.

Sitä voi saada henkilö, joka tarvitsee vähintään viikoittain apua tai ohjausta ja valvontaa henkilökohtaisissa toiminnoissa, kuten pukeutumisessa tai peseytymisessä.

2) Korotettu hoitotuki on 159,04 e/kk.

Sitä voi saada henkilö, joka tarvitsee joka päivä aikaa vievää apua useissa henkilökohtaisissa toiminnoissaan, kuten syömisessä, pukeutumisessa, peseytymisessä tai sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tai paljon säännöllistä ohjausta ja valvontaa, kuten muistuttelua, patistelua ja silmälläpitoa.

3) Ylin hoitotuki on 336,30 e/kk.

Sitä voi saada henkilö, joka tarvitsee ympärivuorokautista hoitoa ja valvontaa, pärjää yksin vain lyhyitä aikoja.

Asiakasmaksun alentaminen tai perimättä jättäminen (Asiakasmaksulaki 11 §)

Sosiaalipalvelusta perittävä maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteutumista. Sama koskee terveydenhuollon maksua, joka on määrätty henkilön maksukyvyn mukaan. Maksun alentamisen tai perimättä jättämisen on oltava ensisijaista toimeentulotukeen nähden.

Kunnan annettava asiakkaalle tietoa maksun alentamisesta ja perimättä jättämisestä. Tieto on annettava ennen ensimmäistä palvelutapahtumaa tai sen yhteydessä. Jos tiedon antaminen ei ole mahdollista ennen palvelutapahtumaa tai sen yhteydessä, sen voi antaa myöhemmin, kuitenkin viimeistään maksua perittäessä.

Asiakasmaksun alentaminen tai perimättä jättäminen (Asiakasmaksulaki 11 §)

- Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävistä asiakasmaksuista määrätään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992) ja –asetuksessa (912/1992)
- Asiakasmaksun alentamisesta ja perimättä jättämisestä säädetään asiakasmaksulain 11 §:ssä, jonka mukaan sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin, kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista
- Asiakasmaksun alentaminen tai perimättä jättäminen koskee kaikkia sosiaalihuollon maksuja ja terveydenhuollon tulosidonnaisia maksuja
- Asiakasmaksujen kohtuullistamista koskeva sääntely ei koske palveluseteliä
- Asiakasmaksun alennuslaskelma (käyttövaran suuruus: Kelan toimeentulotuen perusosa: 504,06 €)

Muut huomioitavat

- Terveydenhuollon kustannusten asiakasmaksukatto vuonna 2022: 692 euroa. Asiakasmaksukattoon sisältyvät seuraavat julkisen terveydenhuollon palveluista perittävät maksut: poliklinikkakäynti sairaalassa, päiväkirurginen toimenpide, sarjassa annettu hoito, lyhytaikainen laitoshoido, käynti terveystakeskuslääkärin vastaanotolla, suun hampaiden tutkimus ja hoito, fysioterapia, yö- ja päivähoito sairaalassa tai sosiaalihuollon laitoksessa, lääkinnällisenä kuntoutuksena vammaiselle annettu laitoshoido, tilapäinen kotisairaanhoido tai kotisairaalahoido
- Vuosiomavastuu eli lääkekatto, vuonna 2022 vuosiomavastuu on 592,16 euroa.
- Matkakulut terveydenhuoltoon: Voit saada korvausta sairauden hoitoon liittyvien matkojen kustannuksista.
- Viimesijaiset, kertaluontoiset tuet: Kelan perustoimeentulotuki ja sosiaalityön suunnitelmallinen tuki: täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki

ASIAKASMAKSUESIMERKIT ERI TULOLUOKISSA JA PALVELUYHDISTELMISSÄ

Tutussa kodissa -hanke

ASIAKASMAKSULASKELMAT 1/2

Laskelmien tarkoituksena on:

Havainnollistaa kotona asumista tukevien palvelujen ja palveluyhdistelmien kustannuksia eri tuloluokissa

Havainnollista eri kuntien (Kalajoki, Oulu ja Kuusamo) perimien asiakasmaksujen vaihtelua

→ Laskelmat ovat myös päätöksentekijöiden ja palveluohjaajien hyödynnettävissä asiakasmaksujen suuruutta arvioitaessa

Huom. Laskelmat ovat teknisiä, eivät perustu yksittäisen asiakkaan tilanteeseen

ASIAKASMAKSULASKELMAT 2/2

Asiakasmaksulaskelmien taustaksi:

Kolmiportaiset bruttotuloluokat, 900, 1500 ja 2500 euroa on määritelty pohjautuen eläketurvakeskuksen eläketietoihin vuodelta 2021. Mediaanieläke vuonna 2021 oli 1 559 euroa. Noin puolella eläkeläisistä eläke oli alle 1 500 euroa kuukaudessa. Yli 3 000 euron eläkettä sai yhdeksän prosenttia eläkkeensaajista.

Laskelmien kotihoidon tuntimäärät 6, 16 ja 38 tuntia kuukaudessa havainnollistavat toimintakyvyn asteittaista heikentymistä ja sen mukana palvelutarpeen kasvua. Vuokrien määrät on otettu hankkeen pilottikohteista ja Kelan eläkkeensaajan aluekohtaiset asumistuet on arvioitu asumistukilaskuria hyödyntäen. Kokemusten pohjalta on havaittu, että usein turvapuhelinhälytyksistä aiheutuvat kustannukset ovat saattaneet heikentää asiakkaan maksukykyä tai jopa vaarantaa toimeentulon. Tätä havainnollistaaksemme kotihoidon tuntimäärien kasvaessa myös turvapuhelinhälytyksistä aiheutuneita kustannuksia on lisätty laskelmiin.